

prešli tudi na drugo stvarino in živahno se menili do pozne noči.

Ko se drugi dan zbudim, lije dež kakor iz škafov. Kaj bo li zdaj z mano? Prijatelji imajo vsi svoja opravila, toraj bo težko dobiti družčine. Sam pa človek o takem vremenu tudi ni volje, da bi sedel in pisal. Podam se v čitalnico. Tu berem liste vse od konca do kraja, še celó „Turški list“. Ko sem bil pred dvema letoma tu, imela je čitalnica lepše in večje prostore; zdaj pa se je iz njene dvorane naredila dekliška šola, v katero res hodi nekaj deklet, kakor sem videl.

Črnomelj je po večem národno mesto, čeravno tudi nekaj zagrizenih nemčurjev v njem prebiva. Med te spada zdaj tudi že okrajni glavar, anno 1848. najizvrstnejši deklamator Koseskovega „Kdo je mar“ in pa klasičen slov. gledališk igravec, gosp. Jan. Mahkot, po svetu znan zato, ker je o zadnjih volitvah kot kandidat nemčurske stranke slavno propadel; dobil je namreč le 7 glasov in bil zavoljo tega tako zelen, da mu je ostal priimek „zeleni Janez“. Črnomaljšani so pa tudi res pravi hudirji. Ne, da bi bili takrat, ko je njihov okrajni glavar „ne voljen“ domú pripeljal se, obesili črne zastave, so mu pripeli na vrhu velikanske lipe pred cerkvijo národno zastavo, katero je moral videti, če je le skoz okno pogledal. V svoji opravičeni jezi je ukazal, da se mora zastava sneti, a — — kdo bo splezal na vrh lipe pó-njo? Beričev se ni nobeden upal, ker je bilo nevarno, drug pa nobeden ni hotel plezati po-njo. Toraj je ostala zastava vrh lipe tako dolgo, da sta jo dež in veter razcapala, drog pa še zdaj molí kvišku in jezi „zelenega Janeza“. Ko sem ga čez več let zopet videl, nehotè se mi je zakolcalo: „Et tu mi fili?!“

Zavoljo dežja sem moral ostati v Črnomlji pri dobrem prijatelji še do družega dne. Žal mi ni ravno bilo, ker smo se zvečer živahno zabavali. V nedeljo zjutraj pa sem odrinil proti Semiču, čeravno je bilo vreme tako nestanovitno, kakor zvestoba dandanašnjih deklet. Prijatelj me spremi po blatni poti precej daleč, potem se poslovim od njega s pristrčno zahvalo in koráčim skoz zeló dolgi gozd. Blizo konca me doide drug prijatelj z vozom, na katerega sedem po njegovem povabilu tem rajši, ker je začelo zopet kapljati.

Gozd mine in prične se planota. Tu zagledava Semič in cerkev, na zvoniku pa vihrajočo dolgo národno zastavo. Kdo vraga jo je nesel celó nad križ! Pozneje sem videl junaka, ki je to storil brez vseh priprav, brez lestve plezaje po strelovodu na vrh zvonika, kjer jo je privezal, da menda ostane gori tako dolgo, kakor ona v Črnomlji, ker se ne bo nihče upal po-njo iti. Mož mi je rekel, da nese národno zastavo v vsako višavo, a druge ne. Vrlo! Beli Kranjci so narodni junaci, katerih ne omaja nobena sapa, kakor tudi Goranjcev ne. Slava jim!

Pa ne le z vrha in lin zvonika vihrajo zastave, tudi prostor pred cerkvijo je zastavljen z zelenjem, maji in zastavami. Vse narodne in cesarske! I, kaj je to? Čemu toliko ljudstva? A ne samo ljudstva, tudi gospôde je veliko in sicer raznih stanov. Kaka slovesnost se ima li obhajati?

Kar zabučí z zvonika mogočen A-glas. Kako veličastno doní, kako vse gleda veselo v zvonik in se čudi mogočnosti broná! Kaj tacega ni daleč okrog, od Ljubljane do Karlovca gotovo ne. Zdaj pač umem, zakaj se je zbralo toliko ljudstva, kakor na kakem taboru. Semičani so dobili nov véliki zvon iz J. Hilzerjeve livarnice v Dunajskem Novem mestu in ta ima danes prvič peti. Zdaj pridružijo se tudi glasovi: *D, Fis, A*. Res, dobro se vjemajo, akord je lep, veselje bi bilo slišati, če bi se vstreženo zvonilo, a ne, kakor je tu

povsod navada, da samo vélikega gonijo, z drugimi pa pritrkavajo ali klenkajo. Zvoné — pravijo — le mrličem. Podam se v zvonik in tu vidim, da je tudi unanja oblika zvoná, ki tehta 50 centov, krasna. Na obrazih vseh ljudi se lesketá zadovoljnost, ponosnost.

Začelo se je kmalu slovesno božje opravilo. Cerkev je natlačeno polna; ženske sneženo-belo oblečene in z rudečkastimi prti na glavi, nekatere tudi z rudečimi nogovicami; res, prav lepo jih je videti, ker so tudi čedne postave in ličnih obrazov. Kar me je pa še posebno veselilo, je to, da je skoro vsaka imela molitveno knjigo v roki — znamenje, da zna večina ljudi brati. Vendar se temu nisem na to „vižo“ čudil, kakor minister Stremayr, ki je v Krškem videč enako prikazen v cerkvi rekel: „Schau, schau, die Leute sind ja civilisirt“.

Pred mašo je gospod Novomeški vikar ljudstvu prav razumno razkladal pomea zvonov pri cerkvi in v življenji; pri maši pa sem občudoval jaz posebno prve pevke glas, ki je bil tako tenak, da bi ga bil lahko „v šivanjko vdél“ — kakor je rekel moj prijatelj.

Slovesno opravilo mine in prične se obed. „Stol“ se je organiziral prav po parlamentarni hrvaški šegi, bila je „gospôska“ in „poslanska“ zbornica s stolaravnateljem, fiškusi in sudacem. Bilo nas je lepo število, a vsi národni, le eden je bil „Daniel in der Löwengrube“, pa eden nemškutar ne naredi celega „stola“ nemškutarskega. Ko nas je dobro Semiško vino nekoliko razgrelo, pričele so se napitnice; prva je veljala domovini, druga našemu očaku dr. Jan. Bleiweisu, in tako jih je prišlo na vrsto še več tudi národni duhovščini; celó deželnemu predsedniku Kranjskemu se je napilo, a le s tem pogojem, da ostane „objektiven“ kakor je obljubil. Napitnice so spremljali pevci z domačimi pesmami in veliki zvon s svojim mogočnim glasom.

Skup smo bili do večera, potem je odšlo nekaj gostov, nekaj pa naz je ostalo še pri gostoljubnem in veselim „kučegazdi“; ti smo se pozneje spravili iz oficijelnih v privatne departemente in smo še katero rekli. Še le pozna ura nas je gnala k počitku.

(Dalje prihodnjič.)

Politične stvari.

Avstrijsko-ogerska armada v Bosni in Hercegovini.

Skoro poldrugo stoletje je že, kar Bosna ni videla orožja Avstrijskega, in ravno letos bo 190 let, kar je cesarski orel zletel čez Savo. Jeseni leta 1697. je namreč princ Evgen pri Derventu in Maglaju (kjer so tudi zdaj naši prvič naleteli na oborožen upor) potolkel Turke, katerih je čez 5000 tu padlo; leta 1716. pa je bila naša vojna zadnjikrat tam in osvojila si Bosenski Brod.

Zdaj pa je na prav tem kraji prestopila Savo četa barona Filipoviča in se pomika prav po isti poti proti Sarajevu. Pri tej priliki par besedi o tem mestu.

Sarajevo (turški „Bosna Sarai“) je glavno mesto obeh dežel, Bosne in Hercegovine, ter sedež vseh vojaških in svetnih gosposk. Prebivalcev ima okoli 50.000, po večem mohamedancev; kristijanov je blizo 5000 starovercev in okoli 1000 katoličanov, ciganov tudi skoro 1000, judov pa 3500. Tujih zemljakov stanuje tu blizo 3000 duš. Mesto je staro, Rimljani so mu rekli „Sarrite“; nekdam je bilo še bolj obljudeno, a število prebivalcev je vpadlo, kakor pod polomesecem vse sploh

vpada. Gibanje je vendar tû zeló živahno, ker je trgovina obširna.

Proti temu mestu je zdaj nagle hoje na poti četa generala Filipoviča. Ko je prestopila 29. julija Savo, je skušal Turški poveljnik izročiti nek protest, ki je prihajal boje od Turške vlade. Ta namreč še zdaj noče popolnoma privoliti zasedbi in stavlja pogoje; tudi je skoro gotovo, da podpihuje mohamedance na upor z orožjem. Dokaz temu je najjasnejši to, da je v Sarajevem nastal punt, zaneten po nekem turškem razbojniku z imenom Hadži Loja. Puntarji so izgnali vse gosposke, tudi Avstrijski konzul Vasić je pobegnil, in zdaj divjá druhal posebno proti drugovercem; sploh je zdaj tam vlada brez vlade, popolna revolucija. Zato je pa oddelek generala Filipoviča dobil povelje, hiteti kolikor se dá, da pride v to mesto.

A ne samo tu, po vseh krajih se napravljajo mohamedanci z orožjem na upor. Pri Maglji in v Žepčih, malih mestih ob cesti proti Sarajevemu, so napadli naše sprednje straže in ubili okoli 70 huzarjev. To kaže, da pot do Sarajeva ne bo gladka in mirna. Enaka poročila so od drugih krajev, tudi četa, ki se pomika proti Mostaru, je imela že boj z ustajniki. Kakor v Sarajevem, je punt tudi v Mostaru. To mesto je glavno mesto Hercegovine, ima okoli 22.000 prebivalcev, med katerim je le blizo 5000 starovercev in 1000 katoličanov, vsi drugi so mohamedanci. Te so Lojevi rovarji nahujskali proti Avstrijski armadi, podpira jih brez dvoma sama Turška vlada v Carigradu, da bi pozneje môgla reči, da se okupaciji ne upira le samo ona, ampak tudi prebivalstvo. Dobrovoljni razglas našega vojnega poveljništva do Bošnjakov je torajle pri kristjanih padel na rodovitna tla, pri mohamedancih pa na trdo skalo. Zato bo treba s temi drugače ravnati in po zadnjih krvavih bojih se sliši, da bo res vojno poveljstvo izdalo vse drug oglas.

Vsega tega bi ne bilo treba, če bi bil Andrassy zasedel Bosno o pravem času, ko mu jo je ponujala Ru-ija.

Vsemu temu nasproti pa trdi „Obzor“, da v Mostaru ni nobenega upora in da je naša armada že 5. dne t. m. zvečer zasedla to mesto — po prebivalcih slovesno sprejeta. Kjer je kak upor, ni proti Avstrijski armadi, ampak proti Turški vladi. Pri teh poročilih, ki so drug drugemu navskriž, pač že težko čaka vsak zanesljivih novic, zlasti mi Slovenci, ker imamo doli svoje drage.

Mnogovrstne novice.

* *Vročina v Ameriki* je v nekaterih krajih, posebno v dolini reke Missisipi-a in v severno-zapadnih državah, poslednji čas tako strašna, da je v St. Louisu zbolelo 1500 oseb, od katerih jih je umrlo 150; ljudje so morali vsa dela, tudi javne službe opustiti po dnevi in jih preložiti na noči. V mnogih krajih južnega Missisipi-a in Kansas-a so vsa poljska dela opravljali le pri mesečni svetlobi. Fahrenheitov gorkomer je kazal 101 do 110 stopinj gorkote v senci. Skoro isto taka vročina je bila v Kanadi in južni Virginiji.

* *Vojni stroški Rusije* v vojski s Turčijo so znesli 988 milijonov rubljev. Te stroške sta imela dokazati 2 uradnika Ruskega finančnega ministerstva, ki sta prišla tudi v konferenco Berolinsko zato, da bi dala potrebna razjasnila o tem, koliko odškodovanja more za vojne stroške Rusija zahtevati od Turčije.

Naši dopisi.

Iz Rusije 27. junija. — 7. — Rezultati Berolinskega kongresa so že davno vsem znani. Čitateljem „Novic“ bo gotovo zanimivo slišati, kako Rusko časopisje sodi o delu „Evropejskih mirotvorcev“.

V Berolinu in v Londonu so hiteli brž drugi dan po podpisu traktata natisniti ves ta „instrument“. 19. julija, ko smo v Rusiji prejeli dotične Berolinske in Londonske časopise, so Moskvske „Vedomosti“ prinesle sledeči kratki članek o dotični temi: „Londonsko in Berolinsko časopisje si ni moglo kaj, da ne bi bilo pospešilo razglasiti tekst traktata, predno so ga vladarji potrdili. Mi smo ga ponatisnili v včerajšnjem listu. Nam se zdi od več, tolmačiti ga. Čemu klati mrtvo telo? Nikdo ne veruje v stanovitnost tega miru. Naši nasprotniki obhajajo veliko zmago. Angleški ministri se vračajo s kongresa kakor triumfatorji in pijani od svoje zmage so zábili vsako spodobnost. Govor Dizraelijev v parlamentu, katerega smo danes prejeli po telegrafu, se slabo veže z govori Pruskega naslediča princa in kancelarja Nemškega cesarstva, s katerimi sta domov odpustila delegate kongresa. Ona dva oba sta nam velela veseliti se, a Londonski triumfator pojasnuje, česa naj se veselimo. „Anglija je — pripoveduje Dizraeli — Rusiji zakričala: stoj! ter je rešila neodvisnost Evrope, zagrabivši v svoje roke Kiper in Turškega sultana na korist drugih držav po bregu sredizemskega morja in posebno Francije. Prečudni cinizem! Mi tedaj naj se radujemo zmage, katero slavijo nad našo očetnjavo naši zlobni vrage? Mi naj se vspokojimo na tem in naj bomo dovoljni s tem, v čemur nam vraždebni interesi vidijo svojo veliko in polno zmago? Smemo povedati resnico? Mi smo preverjeni, da delo še dolgo ni končano in da radost naših nasprotnikov je prezgodna; mi celó mislimo, da iz vseh diplomatov edinemu Beakonsfildu se bo Rusija imela za kaj zahvaliti.“

Tako so Moskvske „Vedomosti“ pisale ravno pred tednom in od tega časa niso prinesle ne enega članka več naravnost na tîmo Berolinskega traktata, pač pa vsak dan ostro kritikujejo in neusmiljeno šibajo goljufijo in fanfarade Londonskih farizejev. Da se razglašajo nekatere priprave, postaviti armade Ruske na mirno stanje, zavoljo tega še nikdo ne verjame, da bo res mir. Berolinski traktat vladarji morda bodo potrdili; al zavoljo tega položaj narodov še ni bolji. Ta traktat ne samo ni razmotal vzhodnega prašanja, ampak še bolj zamotal ga je: razmere držav so bolj nejasne, narodi bolj razdraženi, strasti bolj vzbunjene, kakor do Berolinskega kongresa. Berolinski traktat, če bo prav potrjen, ne bo imel dolgo veljave, zakaj on je prekanjena goljufija, katera je zdaj morala vsem odpreti oči ne izvzemši pomagavca Andrassyja. Grecijo, katero je Anglija grdo ogoljufala, bo težko vspokojiti; Italijo je tudi Angleško farizejstvo razjarilo; Francija se kuja, kakor otrok, ki mu nekaj ni prav; sama Avstrija, ki je bila Angležem na pomoč, je neusmiljeno zapeljana. In če se prav na dve ali tri leta mir ohrani, kakošno korist bo Avstrija imela od Jugoslovanskih žuljev in od železnic v Solún in v Carigrad? Kakor je v prejšnji dôbi Avstrija sebi in tudi slovanstvu na lastno škodo pomagala odpreti Donavo Angleški trgovini, tako zdaj tudi Avstrija na lastno škodo pomaga odpreti železne poti na Balkanskem polotoku Angleški trgovini. Ko bi Avstrija kaj koristi imela od škode, ki jo dela Rusiji, tedaj bi se reklo, da Avstrija dela politiko za svoje interese, al škoditi sosedu na lastno škodo, tako politiko naj razume, kdor more! Ko bi se bile na Balkanskem polotoku ustanovile take politične narodne razmere, kakoršne je želela Rusija ustanoviti, to bi bilo na